

УДК 378.1:811.161.2

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-215-332-335

МАРЦІН Віталій Володимирович –
викладач кафедри
Воєнної академії імені Євгенія Березняка
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-2520-535X>
e-mail: martsinvitalii1@gmail.com

УДОСКОНАЛЕННЯ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ АУДІО-ЛІГВАЛЬНОГО МЕТОДУ У ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Комунікативний підхід, що наголошує на активній участі студентів у навчальному процесі та розвитку їхніх комунікативних компетенцій, набуває все більшої популярності в сучасній освітній практиці. Проте, незважаючи на численні переваги, впровадження цього підходу у вищих навчальних закладах стикається з певними труднощами, що обмежують його ефективність.

Головною метою цього дослідження є визначення чинників, що перешкоджають досягненню успішності, їх детальне вивчення та надання пропозицій щодо варіацій існуючих методів комунікативного підходу, що можуть покращити вивчення англійської мови слухачами вищих навчальних закладів. На основі отриманих даних пропонуються шляхи удосконалення цього підходу з метою підвищення якості навчання та успішності студентів.

Дослідження проводилося на базі курсу англійської мови для дорослих слухачів, де протягом трьох місяців використовувалися різноманітні методи комунікативного підходу, зокрема аудіо-лінгвальний метод. Для збору даних застосовувалися такі методи, як спостереження за навчальним процесом, анкетування студентів та викладачів, аналіз результатів тестів та екзаменів.

Дослідження показало, що традиційний аудіо-лінгвальний метод, хоча й ефективний у формуванні базових мовних навичок (вимова, лексика, граматики), має певні недоліки у застосуванні до дорослої аудиторії. Зокрема, метод не враховує індивідуальних особливостей студентів (різні стилі навчання, мотивацію, попередній досвід вивчення мови) та не сприяє розвитку комплексних комунікативних компетенцій (здатність ефективно спілкуватися в різних ситуаціях, розуміти культурні особливості мови).

Для подолання виявлених обмежень було запропоновано модифікований аудіо-лінгвальний метод, що інтегрує принципи комунікативного підходу. Модифікований аудіо-лінгвальний метод, що інтегрує принципи комунікативного підходу, має значний потенціал для підвищення успішності студентів вищих навчальних закладів у вивченні англійської мови. Для подальшого розвитку та вдосконалення комунікативного підходу необхідно враховувати індивідуальні потреби та особливості студентів, а також використовувати різноманітні методи та прийоми, що стимулюють комунікацію та розвивають комплексні комунікативні компетенції.

Результати дослідження можуть бути використані викладачами англійської мови у вищих навчальних закладах для вдосконалення своєї методичної роботи та підвищення ефективності навчання. Запропонований модифікований аудіо-лінгвальний метод може бути адаптований до різних навчальних контекстів та рівнів володіння мовою.

Ключові слова: комунікативний підхід, аудіолінгвальний метод, викладання англійської мови, вищі навчальні заклади, дорослі слухачі, мотивація, ефективність навчання.

MARTSIN Vitalii Volodymyrovych –
Language instructor of the
Yevgenii Berenziak military academy
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-2520-535X>
e-mail: martsinvitalii1@gmail.com

IMPROVEMENT AND OPTIMIZATION OF THE AUDIO-LINGUAL METHOD IN ENGLISH LANGUAGE LEARNING AT HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

The communicative approach, which emphasizes active student participation in the learning process and the development of their communicative competencies, is gaining increasing popularity in modern educational practice. However, despite its numerous advantages, the implementation of this approach in higher education institutions faces certain challenges that limit its effectiveness.

The main objective of this study is to identify the factors hindering the achievement of success, to study them in detail, and to propose variations of existing communicative approach methods that can improve the learning of English by students in higher education institutions. Based on the obtained data, ways to improve this approach are proposed to enhance the quality of teaching and student success.

The research was conducted based on an English language course for adult learners, where various communicative approach methods, including the audio-lingual method, were used for three months. Data collection methods included observing the educational process, surveying students and teachers, and analyzing test and exam results.

The study showed that the traditional audio-lingual method, although effective in forming basic language skills (pronunciation, vocabulary, grammar), has certain drawbacks when applied to adult learners. In particular, the method does not take into account the individual characteristics of students (different learning styles, motivation, prior language learning experience) and does not promote the development of complex communicative competencies (the ability to communicate effectively in different situations, to understand cultural features of the language).

To overcome the identified limitations, a modified audio-lingual method was proposed, integrating the principles of the communicative approach. This modified audio-lingual method, incorporating communicative approach principles, has significant potential to improve the success of students in higher education institutions in learning English. For further development and improvement of the communicative approach, it is necessary to consider the individual needs and characteristics of students, as well as to use various methods and techniques that stimulate communication and develop complex communicative competencies.

The research results can be used by English language teachers in higher education institutions to improve their methodological work and enhance teaching effectiveness. The proposed modified audio-lingual method can be adapted to different learning contexts and language proficiency levels.

Keywords: *communicative approach, audio-lingual method, English language teaching, higher education institutions, adult learners, motivation, learning effectiveness.*

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Сьогодні, все більше набирає популярності комунікативний підхід під час навчання англійської мови слухачів вищих навчальних закладів. Даний підхід містить в собі низку різноманітних методів навчання англійській мові слухачів. Використовуючи ці методи, викладач надає можливість слухачам грати основну роль у вивченні англійської мови. Українські вищі навчальні заклади перейняли комунікативний підхід з-за кордону, де він не одноразово доводив свою високу ефективність та надійність. Проте, коли викладач використовує даний підхід, виникають певні труднощі, що перешкоджають досягненню успішності у вивченні англійської мови слухачів вищих навчальних закладів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наявна наукова література, методичні посібники та підручники з викладання англійської мови розглядають комунікативний підхід та його методи, зокрема аудіолінгвальний. Проте, бракує досліджень, що пропонують викладачам конкретні інструменти для вдосконалення аудіолінгвального методу, особливо в контексті навчання дорослих слухачів у вищих навчальних закладах. Таким чином, питання оптимізації аудіолінгвального методу в рамках комунікативного підходу залишається актуальним та потребує подальшого наукового вивчення.

Мета статті – визначення чинників, що перешкоджають досягненню успішності, їх детальне вивчення та надання пропозицій щодо варіацій існуючих методів комунікативного підходу, що можуть покращити вивчення англійської мови слухачами вищих навчальних закладів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідження проводилось на групі з 12 дорослих слухачів курсу англійської мови, які протягом 3 місяців відвідували заняття по 30 годин на тиждень. На момент початку дослідження рівень володіння англійською мовою у групі був неоднорідним, знаходячись в межах A1-A2 за шкалою CEFR, що ускладнювало процес викладання. Це пов'язано з тим, що половина групи володіла мовою на рівні A1, а інша – на рівні A2.

В ході дослідження з метою навчання слухачів англійській мові використовувались методи, що відповідають комунікативному підходу, в тому числі аудіолінгвальний метод.

В даній роботі проаналізовано суттєві недоліки цього методу та запропоновано шляхи його вдосконалення з метою підвищення ефективності навчання англійської мови. Для ілюстрації розглянемо один із поширених методів комунікативного підходу – аудіолінгвальний метод. Цей метод ґрунтується на теорії біхевіоризму та передбачає навчання людей за допомогою систем підкріплення. Наприклад, учні багаторазово повторюють за викладачем слова (для

засвоєння правильної вимови) або конструкції (щоб під час мовлення не зосереджуватися на граматиці). Через подібність до методів військової підготовки, де професійні навички відточуються шляхом багаторазового повторення та тренування, аудіолінгвальний метод іноді називають "армійським". Його ефективність особливо помітна при навчанні студентів з початковим рівнем володіння англійською мовою.

У той же час, аудіолінгвальний метод має певні досить помітні мінуси. Наприклад, не дивлячись на те, що цей метод входить за всіма ознаками до андрагогіки, не всі слухачі можуть бути вмотивовані повторювати на їхній погляд прості речі за викладачем, вважаючи що до них викладач відноситься не як до дорослих, а до дітей. Також, ще одним немало важливим недоліком є ігнорування індивідуальних особливостей слухачів. Цей метод не завжди враховує різні стилі навчання та темпи засвоєння інформації слухачами вищих навчальних закладів. Це може призвести до того, що деякі студенти не зможуть досягти бажаних результатів. Більш того, обговорюваний метод обмежує у спілкуванні слухачів. Метод більше орієнтований на розвиток навичок говоріння, а не на читання, письмо та сприйняття мови на слух. Це може обмежувати комунікативні можливості учнів.

Важливо зазначити, що ці недоліки та інші не означають, що аудіолінгвальний метод є абсолютно неефективним. Він може бути корисним інструментом для розвитку певних мовних навичок, особливо на початкових етапах навчання. Проте, для досягнення кращих результатів, його рекомендується використовувати в комбінації з іншими методами навчання, які роблять акцент на граматиці, розвитку навичок читання та письма та на створенні більш автентичного мовного середовища. Окрім вищезазначених мінусів, важливо також згадати про те, що аудіолінгвальний метод був розроблений в епоху біхевіоризму, коли домінувала думка про те, що мову можна вивчити шляхом формування механічних звичок. Сучасні дослідження в галузі вивчення мов свідчать про те, що цей підхід є занадто спрощеним, і що процес оволодіння мовою значно складніший та багатогранніший.

Тому, для того щоб удосконалити вище вказаний метод, потрібно зануритись у принципи комунікативного підходу. До прикладу використаємо один із принципів: робота слухачів у парах/групах. Тому, викладач вимагає від слухачів кілька разів повторити за ним певні конструкції чи слова. Потім, вибірково вимагає від певних слухачів повторення, впевнившись, що вони зрозуміли матеріал. Пізніше, викладач ділить слухачів на пари/групи, де «експерт» (слухач, котрий засвоїв матеріал) навчає своїх одногрупників конструкціям чи словам, які задав викладач. У даній варіації методу роль викладача це спостереження за успіхами пар/груп та надання

слухачам рекомендацій щодо покращення їх комунікативних спроможностей. Дана стратегія може підвищити вмотивованість слухачів засвоювати навчальний матеріал. Також, робота в парах/групах дозволяє враховувати різні стилі навчання та темпи засвоєння інформації учнями. "Експерти" можуть надавати додаткову підтримку тим, хто відчуває труднощі, а самі «експерти» також мають можливість поглибити свої знання, пояснюючи матеріал іншим. Більш того, Викладач у цій ситуації виступає модератором та консультантом, та не несе повну відповідальність за пояснення матеріалу. Це може допомогти йому зекономити час та сили, а також зосередитися на індивідуальних потребах учнів. Окрім вищезначеного, важливо також зазначити, що робота в парах/групах може допомогти створити більш дружню та сприятливу атмосферу в класі. Це може бути особливо корисно для тих учнів, які соромляться говорити перед публікою або відчувають себе невпевнено в мовному середовищі.

Також, для удосконалення аудіо-лінгвального методу слід використовувати принципи комунікативного підходу, а саме адаптацію аудіо- та відеоматеріалів до індивідуальних потреб та інтересів кожного слухача. Це може включати вибір тем, які їм цікаві, тому замість штучних діалогів та фраз, пропонувати слухачам матеріали, які відповідають їхнім захопленням, хобі або професійній сфері. Це може бути музика, новини, документальні фільми, лекції, подкасти тощо. Наприклад, для любителів музики можна використовувати музичні кліпи, тексти пісень, інтерв'ю з музикантами. Для людей, які цікавляться спортом, можна використовувати спортивні трансляції, коментарі, інтерв'ю з спортсменами. До того ж заохочується використання матеріалів, що стосуються їхньої професії, а саме для студентів медичних університетів можна використовувати аудіо- та відеоматеріали з лекцій, операцій, медичних конференцій, а для майбутніх юристів – судові засідання, інтерв'ю з юристами, лекції з правознавства. Більш того, створення власних матеріалів може надати можливість слухачам створювати власні аудіо- та відеоматеріали, які відображають їхні думки, досвід та інтереси. Це може бути запис розмов з друзями, створення презентацій, зйомка відео про своє хобі.

Адаптація аудіо- та відеоматеріалів до індивідуальних потреб має ряд переваг. По-перше, це підвищує мотивацію слухачів. Зацікавленість темою робить процес навчання більш приємним та мотивує слухачів до активної участі. По-друге, це покращує розуміння слухачів нового матеріалу. Коли слухачі чують або бачать матеріали, які їм цікаві, вони краще їх розуміють та запам'ятовують. По-третє, це розвиває комунікативні навички. Використання автентичних матеріалів та створення власних дозволяє слухачам практикувати мовні навички в реальних ситуаціях спілкування. По-четверте, це підвищує самооцінку слухачів. Створення власних матеріалів дає слухачам можливість відчути себе впевненіше та покращити власну самооцінку слухача.

Викладач може створити каталог аудіо- та відеоматеріалів на різні теми, з якого слухачі зможуть обирати те, що їм цікаво. Можна організувати тематичні групи за інтересами, де слухачі будуть обговорювати та ділитися своїми знаннями з певної теми. Викладач може проводити конкурси на кращий аудіо- або відеоматеріал, створений слухачами.

Адаптація аудіо- та відеоматеріалів до індивідуальних потреб та інтересів слухачів – це ефективний спосіб зробити аудіо-лінгвальний метод більш цікавим, мотивуючим та результативним. Важливо пам'ятати, що даний метод не є панацеєю, і його слід використовувати в комплексі з іншими методами навчання.

Висновки та перспективи подальших розвідок напреду. Проведене дослідження виявило обмеженість традиційного аудіо-лінгвального методу у контексті викладання англійської мови дорослим слухачам. Незважаючи на його ефективність у формуванні базових мовних навичок, метод не враховує індивідуальні особливості студентів та не сприяє розвитку комплексних комунікативних компетенцій. Запропоновані у статті модифікації аудіо-лінгвального методу, що інтегрують принципи комунікативного підходу, демонструють потенціал для підвищення мотивації та ефективності навчання. Зокрема, впровадження роботи в парах/групах та адаптація навчальних матеріалів до інтересів студентів сприяють активізації пізнавальної діяльності та формуванню позитивного ставлення до процесу навчання. Проте, необхідно зазначити, що отримані результати базуються на дослідженні обмеженої вибірки студентів та потребують подальшої верифікації у ширшому контексті. Крім того, важливо враховувати, що ефективність запропонованих методів може варіюватися залежно від індивідуальних особливостей студентів та специфіки навчального середовища.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на вивчення довгострокового впливу запропонованих модифікацій на успішність студентів, а також на розробку комплексних методичних підходів, що інтегрують різні стратегії навчання з урахуванням індивідуальних потреб та цілей кожного студента.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Байдак Л. І. Суть комунікативного методу викладання іноземних мов. 2017. URL: <https://repo.snau.edu.ua/handle/123456789/4956>
2. Баніт О. В. Методичні засади мовної адаптації наукової еліти в умовах іншого лінгвокультурного середовища. 2012. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/51571/1/%D0%91%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%82_%D0%9C%D0%BE%D0%B2._%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D0%BF%D1%82._%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA._%D0%B5%D0%B%D1%96%D1%82%D0%B8_2012.pdf
3. Баніт О. В. Мовна адаптація наукової еліти в умовах іншого лінгвокультурного середовища: дис. канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2012. 255 с.
4. Черпак О. В. Аудіо-лінгвальний метод навчання іноземній мові. Сучасні підходи та інноваційні тенденції у викладанні іноземних мов: матеріали VII Міжнародної

науково-практичної конференції. К.: НТУУ «КПІ», 2012. С. 220-223.

5. Richards J. C., Rodgers T. S. Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge: Cambridge University Press, 1995.

REFERENCES

1. Baidak, L. I. (2017). Sut komunikativnoho metodu vykladannia inozemnykh mov [The essence of the communicative method in teaching foreign languages] [Electronic resource]. URL: <https://repo.snau.edu.ua/handle/123456789/4956> [in Ukrainian]

2. Banit, O. V. (2012). Metodichni zasady movnoi adaptatsii naukovoї elity v umovakh inshoho lnhvokulturnoho seredovyscha [Methodological principles of language adaptation of the scientific elite in a different linguocultural environment]. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/5157/1/%D0%91%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%82_%D0%9C%D0%BE%D0%B2_%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D0%BF%D1%82_%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA_%D0%B5%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8_2012.pdf [in Ukrainian]

3. Banit, O. V. (2012). Movna adaptatsiia naukovoї elity v umovakh inshoho lnhvokulturnoho seredovyscha [Language adaptation of the scientific elite in a different linguocultural

environment] dys. kand. ped. nauk: 13.00.02. Kyiv. 255 s. [in Ukrainian]

4. Cherpak, O. V. (2012). Audio-linhvalnyi metod navchannia inozemnoi movi. Suchasni pidkholody ta innovatsiini tendentsii u vykladanni inozemnykh mov [Audio-lingual method of teaching a foreign language. In Modern approaches and innovative trends in teaching foreign languages]: materialy VII Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii. K.: NTUU «KPI». S. 220-223. [in Ukrainian]

5. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (1995). Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge: Cambridge University Press. [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

МАРЦІН Віталій Володимирович – викладач Военної академії імені Євгенія Березняка.

Наукові інтереси: педагогіка вищої школи.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

MARTSIN Vitalii Volodymyrovych – language instructor of the Yevgenii Bereznia military academy.

Scientific interests: pedagogy of higher education.

Стаття надійшла до редакції 26.08.2024 р.

УДК: 378.016:793

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-215-335-338

ЧЖАН Ч'єн –

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки Волинського національного університету імені Лесі Українки
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-7068-1833>
e-mail: chzhan.chien@vnu.edu.ua

ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНИХ ПОТРЕБ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА У ПЛОЩИНІ МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ

Духовний аспект є особливим проявом людського життя, який відтворює психічний стан підростаючого покоління, що знаходить своє відображення у мистецтві і у педагогіці мистецтва. Саме вони відтворюють зміни естетичної парадигми духовного розвитку, актуалізують культурне мислення, висувають нові форми національного та індивідуального духовно-творчого буття й актуалізують методологічний вимір формування художньо-естетичних потреб здобувачів вищої освіти.

У статті з урахуванням сучасних процесів модернізації вищої мистецької освіти та нових тенденцій у професійній підготовці здобувачів проаналізовано методологічні підходи, що є найбільш значущими у формуванні художньо-естетичних потреб здобувачів вищої освіти засобами хореографічного мистецтва: системний, особистісно-орієнтований, діяльнісний, аксіологічний. Актуалізовано необхідність уточнення щодо трактування поняття «методологічний підхід», що у науковому середовищі (у найширшому сенсі) пов'язується з методологією як певною сукупністю філософських методів пізнання, що досліджує взаємозв'язок і залежність системи знань та системи діяльності. Наголошено, що системний підхід сприяє формуванню відповідного адекватного формулювання сутності досліджуваних проблем у конкретних науках і вибору ефективних шляхів їх вирішення. Особистісно-орієнтований підхід схарактеризовано як планоірний, спеціально організований художньо-творчий процес, спрямований на творчий розвиток здобувачів вищої освіти з особливими художньо-естетичними потребами. Відзначено, що діяльнісний підхід як педагогічна концепція базується на визнанні активної ролі здобувача вищої освіти в художньо-творчому процесі як її суб'єкта, організації навчально-пізнавальної діяльності, будованій на взаємодії, діалозі та співпраці. Зауважено на важливості впливати на ціннісну спрямованість (інтересів, орієнтацій, почуттів, поглядів), які мають індивідуальні особливості, характеризуються ціннісною забарвленістю у процесі формування художньо-естетичних потреб здобувачів вищої освіти.

Ключові слова: засіб, здобувач вищої освіти, методологія, методологічний підхід, хореографічне мистецтво, художньо-естетичні потреби, художньо-творчий процес.

ZHANG Chien –

a third (educational-scientific) level of higher education with a specialty of 011 Educational and Pedagogical Sciences at Lesya Ukrainka Volyn National University
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-7068-1833>
e-mail: chzhan.chien@vnu.edu.ua